

Liikenneturvallisuuskampanja lapsille – Pysähdy, Katso, Viikuta

Esittäjän OPAS

JOHDANTO

Taustatietoja

Joka vuosi yli 1,2 miljoonaa ihmistä kuolee liikenneonnettomuuksissa, ja näistä 10 prosentissa on mukana hyötyajoneuvo. Liikennekuolemia tapahtuu täten yli 3 400 päivässä. Maailman terveysjärjestö WHO arvioi, että luku kasvaa 45 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, jos asialle ei tehdä mitään.

Turvallisuus. Perusarvomme.

Volvo on panostanut turvallisuuteen yhtiön perustamisvuodesta 1927 lähtien. Meillä on selkeä visio turvallisuudesta: nolla onnettomuutta. Vision toteuttamiseksi kehitämme jatkuvasti tuotteita ja järjestelmiä, jotka estävät onnettomuuksia tapahtumasta, sekä keinoja, joilla mahdollisten onnettomuuksien seurauksia voitaisiin lieventää. Haluamme kuitenkin tehdä asian eteen vielä enemmän.

Pysähdy, Katso, Viikuta

Pysähdy, Katso, Viikuta -hankkeella pyrimme vaikuttamaan ratkaisevasti liikenneturvallisuuteen. Haluamme auttaa lapsia ymmärtämään, kuinka liikenteessä toimitaan turvallisesti, ja levittää **Pysähdy, Katso, Viikuta** -kampanjan kolmea tärkeää sanaa niin monelle lapselle kuin mahdollista. Tämä voi pelastaa ihmishenkiä.

Volvo Groupin Pysähdy, Katso, Viikuta -hankkeen tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään lyhyillä harjoituksilla, kuinka liikenteessä toimitaan turvallisesti.

Tämä lyhyt opas on tarkoitettu Pysähdy, Katso, Viikuta -tapahtuman tueksi.

Jos haluat levittää tietoa tapahtumalla koulullasi tai osallistua sellaisen järjestämiseen – opettajan avustuksella tai yhteistyössä paikallis- tai aluehallinnon kanssa - hyödynnä tämä materiaali.

Esitystä voi täydentää muulla sisällöllä. Voit esimerkiksi järjestää käytännön havaintoesityksiä ulkona kuorma-auton, linja-auton tai suuren henkilöauton avulla tai luokkatiloissa pienoismalleilla tai Lego-rakennussarjoilla. Toisin sanoen voit itse valita käytettävät osat kohderyhmän ja käytettävissä olevan ajan mukaan. Näihin kaikkiin löydät vinkkejä tästä materiaalista.

KOHDERYHMÄ

Tämän kampanjan sisältö on suunniteltu 6–10-vuotiaiden peruskouluikäisten lasten opettamiseen. Paketin kaikki osat voi käyttää myös nuorempien tai vanhempien lasten opettamiseen, mutta taso ja tyyli kannattaa sovittaa ikäryhmän mukaan.

Muista seuraavat seikat:

- **Ennen kuin järjestät harjoituksia lasten kanssa, hanki lupa vanhemmilta tai opettajalta, tarvittaessa kirjallisesti. Pehdy kaikkiin koulun turvallisuussääntöihin sekä kaikkiin paikallisiin lakeihin ja määräyksiin ja noudata niitä.**
- **Harjoitus on järjestettävä opettajan tai vanhempien läsnäollessa.**
- **Harjoitus on järjestettävä lapsille turvallisesti niin, että ympäröiviin ajoneuvoihin tai liikenteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.**

- **Keskity harjoituksessa yksinomaan Pysähdy, Katso ja Vilkuta -kampanjan tärkeään sanomaan. Älä täydennä harjoitusta muilla asioilla tai viesteillä, vaikka ne liittyisivät liikenneturvallisuuteen. Jos asioita tulee liikaa kerralla, se voi aiheuttaa lapsissa hämmennystä.**

MITÄ TAITOJA JÄRJESTÄMISEEN TARVITAAN?

- Kiinnostusta liikenneturvallisuutta kohtaan
- Erinomaisia kuuntelijan ja havainnoijan taitoja
- Kykyä tulla toimeen lasten kanssa ja tehdä töitä lasten parissa
- Erinomaista kykyä lukea ihmisiä ja tilanteita (ja sopeutua niihin).

HARJOITUS SISÄTILOISSA

- **Tarina ja kuvat** Tarinalla pyritään ennen kaikkea aitoon vuoropuheluun lasten kanssa, sillä tarina herättää lasten mielenkiinnon kaikkein parhaiten. Tarinan pohjalta voidaan keskustella tarkemmin kuorma-autoista/linja-autoista/henkilöautoista ja liikenneturvallisuudesta. Tarinassa on mukana perusasioita kuorma-autoista ja linja-autoista (mitä niillä tehdään ja kuinka suurina ne ovat; että kuljettaja ei välttämättä näe lasta rajallisen näkyvyyden vuoksi). Tarinassa on myös ohjeita eri liikennetilanteisiin.

Kertoja olet sinä, ja voit havainnollistaa tarinaa monisteilla tai esityksellä.

HARJOITUS ULKONA: TUTUSTUMINEN AJONEUVOON

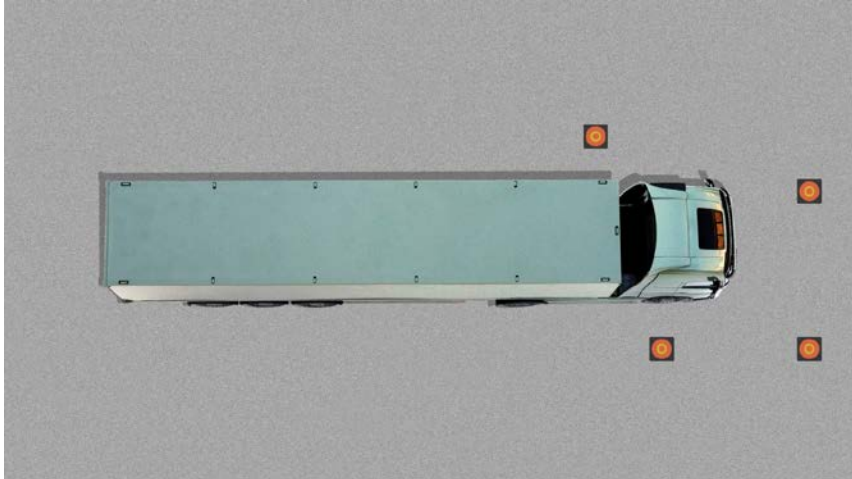
Käytä mahdollisuuksien mukaan apuna suurta ajoneuvoa, joka pysäköidään turvalliseen paikkaan. Havainnollista ajoneuvon avulla käytännössä, kuinka rajallisesti kuljettaja näkee kuorma-auton ympärille, ja korosta sitä, kuinka tärkeää on muodostaa katsekontakti kuljettajaan ja tulla varmasti nähtyksi. Päästä lapset kuljettajan istuimelle, josta he voivat todeta näkyvyyden rajallisuuden omakohtaisesti. Jäljempänä on ohjeet siitä, kuinka tämä harjoitus kannattaa toteuttaa.

Ulkoharjoituksessa tarvitaan kaksi "ohjaajaa". Yksi huolehtii lapsesta (tai lapsista) ajoneuvon sisällä ja toinen lapsista ulkona. Huolehdi siitä, että hyvin valmistautuneita aikuisia on lasten määrään nähden riittävästi!

Seuraavalla varustuksella pääset alkuun:

- Ajoneuvo (mitä suurempi, sitä parempi)
- Reilu pala liitua tai kartiot merkitsemiseen
- Pienet askelmat (hyvät keittiötikkaat) autoon nousemisen helpottamiseksi
- Esteetön ja turvallinen alue, johon auto voidaan pysäköidä ja jossa sen ympärillä mahtuu turvallisesti liikkumaan

Kartiot on sijoitettava tai liitumerkinät tehtävä tarkalleen kunkin näkyvyysalueen rajalle (kts. alla oleva kuva). Nämä paikat on tarkistettava ajoneuvosta kuljettajan istuimelta, pyydä siis toinen henkilö avuksi. Jos kuljettaja näkee sinut, kun seisot kartion kohdalla, kartiot on sijoitettu oikein. Kuljettajan oven taakse sijoitetaan paikka, jonka kohdalla lapset voivat jonottaa vuoroaan kuljettajan istuimelle ajoneuvon vierellä.

Huolehdi ennen aloittamista siitä, että kaikki valmistelut on tehty:

- Sijoita ajoneuvo sopivaan paikkaan.
- Merkitse näkyvyysalueiden rajat liidulla tai kartioilla.
- Sijoita askelmat kuljettajan puolelle niin, että lapset voivat kiivetä turvallisesti ajoneuvoon ja ulos.

Kun valmistelut on tehty:

Jaa luokka ryhmiin ja pyydä kahta ryhmää mukaasi kuorma-autolle. Muut ryhmät jäävät odottamaan vuoroaan. Painota sitä, että turvallisuussyistä lasten on kuunneltava kaikki ohjeet tarkkaan.

Kerro ulkona lapsille lyhyesti, että tarkoitus on nyt tutustua kuorma-autoon lähemmin, selvittää kuljettajan näkyvyyden pahimmat katvealueet ja harjoitella katsekontaktia kuljettajaan. Toinen ohjaaja opastaa lapsia auton sisällä ja toinen kiertää heidän kanssaan ulkopuolella.

Käy lyhyesti läpi esittelyajoneuvon tiedot (pituus ja paino – ilman kuormaa ja kuormattuna, jos kyseessä on kuorma-auto) ja pyydä yksi ryhmä jonoon kuljettajan ovelle ajoneuvon suuntaisesti ja toinen ryhmä mukaasi kierrokselle ajoneuvon ympäri. Pyydä opettajaa ovelle auttamaan lapsia sisään ja ulos, jotta kukaan ei kompastu, kaadu tai jätä sormeja oven väliin.

Ajoneuvon sisällä

Päästä kaksi lasta kerralla ajoneuvoon. Kun he ovat asettuneet ohjauspyörän taakse, ohjaamosta vastaava ohjaaja käy lyhyesti läpi hallintalaitteet ja pyytää lapsia paikantamaan toverinsa ikkunoista ja peleistä. Muista mainita kartioista tai liitumerkinnöistä ja kertoa rajallisen näkyvyyden alueista. Kun ulos jäänyt ryhmä on kiertänyt ajoneuvon, pyydä lapsia astumaan ulos ohjaamosta. Muistuta heitä siitä, että alas kiivetään varovasti selkä edellä. Tämän jälkeen kaksi seuraavaa lasta nousevat ajoneuvoon. Päästä myös opettaja käymään ajoneuvossa.

Ajoneuvon ulkopuolella

Tarkoitus on, että ulkopuolella oleva ryhmä kiertää ajoneuvon ympäri kertaalleen siinä ajassa, jonka toinen ryhmä viettää ohjaamossa. Kysy heiltä kierroksen aikana toistuvasti, näkevätkö he ajoneuvon sisällä olevat toverinsa, ja muistuta heitä siitä, että heidän on tarkoitus hakea katsekontaktia peleistä ja ikkunoista. Kun he näkevät toverinsa ajoneuvossa, pyydä heitä vilkuttamaan.

Tehkää seuraavat pysähdykset kierroksen aikana:

- Ajoneuvon edessä
- Maahan liidulla tai kartiolla merkityt kohdat
- Takapyörien kohdalla
- Ajoneuvon takana

Varmista, että lapset varmasti ymmärtävät vaaralliset paikat (paikat, joihin kuljettajan on hankala nähdä), ja korosta, että näissä paikoissa ei milloinkaan saa seistä, koska siellä voi helposti jäädä huomaamatta kuljettajalta.

Kun ensimmäinen osa ryhmää on käynyt ajoneuvossa, kiertävä ryhmä ja ajoneuvon sisällä käynyt ryhmä vaihtavat paikkaa ja tehtävä toistetaan.

Pidä tahti reippaana, jotta esitys ehditään käydä läpi. On tärkeää, että kaikki pääsevät vuorollaan ohjaamoon ja kierrokselle kuorma-auton ympäri.

VALMISTELUT

Valmistautuminen on onnistumisen kannalta ehdottoman tärkeää. Käytä tätä luetteloa pohjana ja täydennä sitä muulla tilanteeseen sopivalla materiaalilla.

- Suunnittele käynti yhdessä opettajan kanssa eli kerro sisällöstä ja kysy opettajalta mielipidettä sopivasta vaikeustasosta. Miettikää ajankäyttöä ja varatkaa sopiva aika ja riittävästi aikaa.
 - Käy läpi vuorovaikutteinen tarina (diat ja käsikirjoitus) niin, että sisältö käy tutuksi. Tee käsikirjoitukseen tarvittaessa muutoksia lasten iän mukaan.
 - Käy ulkona järjestettävän harjoituksen vaiheet läpi yhdessä ohjaajakumppanisi kanssa. Käykää läpi myös luokassa havainnollistettavat liikennetilanteet. Tässä materiaalissa on esimerkkejä keskusteltavista tilanteista. Katso tarkemmin kohdasta "Havainnollistettavia liikennetilanteita".
 - Varmista, että sinulla on tarvittavat monisteet tarinaa varten tai oikeat varusteet esityksen pitämiseen.
- o Tietokone
 - o Projektori
 - o Näyttö
 - o Äänentoistojärjestelmä (jos esityksessä käytetään ääniä)

Voit käyttää luovuuttasi, jotta tehtävä olisi hausempi niin lapsille kuin sinullekin, esimerkiksi:

- o Piirrä kartta yhdessä lasten kanssa liikennetilanteiden havainnollistamiseksi.
- o Käytä havainnollistavia apuvälineitä (leluvuorma-autoja tai -linja-autoja tai Lego- tai Playmobil-hahmoja ja -pyöriä).
- o Tilaa tarvittaessa tavaraa, jota voit jakaa koulutuksen päätteeksi (esim. Volvo heijastimia).

PYSÄHDY, KATSO, VILKUTA -KAMPANJAPAKETIN OSAT

Tarina Tarinan tärkein tarkoitus on muodostaa pohja myöhemmille keskusteluille kuorma-autoista/linja-autoista/henkilöautoista ja liikenneturvallisuudesta. Tarinassa on mukana perusasioita kuorma-autoista (mitä niillä tehdään ja kuinka suuria ne ovat). Siinä kerrotaan myös, että kuljettaja ei välttämättä näe lasta rajallisen näkyvyyden vuoksi, sekä annetaan selkeitä ohjeita eri liikennetilanteisiin.

Kertoja olet sinä. Voit havainnollistaa tarinaa PowerPoint-esityksellä. Lasten mielenkiinnon herättämiseksi tarina on vuorovaikutteinen. Sinä kertojana kysyt lapsilta kysymyksiä, jotka vievät tarinaa eteenpäin. Näin lapset eivät jää passiivisiksi kuuntelijoiksi, vaan heidän on osallistuttava ja käytettävä omia aivojaan. Kysymykset ja kohdat, joissa ne esitetään, on kuvattu käsikirjoituksessa. Voit siirtyä tarinassa eteenpäin klikkaamalla seuraavaa diaa, kun olet valmis.

Esitykset – perusesitys Tarinasta on käytettävissä lyhyempi versio, joka on useimmissa tapauksissa riittävä, varsinkin jos mukaan sisältyy harjoitus ulkona. Tässä versiossa ei ole animaatioita eikä ääntä, ja sen voi tulostaa lapsille monisteena tai kuvatauluiksi. Volvon paketissa on perusesitys ilman vinkkejä puhujalle ja versio, jossa on mukana vinkit puhujalle. Kun esityksen avaa pdf-muodossa, ovat puhujan vinkit vasemman laidan puhekuplissa.

Esitykset – interaktiivinen esitys Esityksen laajemmassa versiossa tarinaa on elävöitetty mm. äänitehosteilla ja animaatioilla. Kunkin dian kohdalla animaatio ja äänet toistetaan uudelleen alusta, kunnes olet valmis siirtymään eteenpäin. Jotta tarinan koko teho voidaan hyödyntää, huolehdi siitä, että tarvittavat projisointi- ja äänentoistolaitteet ovat käytettävissä. Jos PowerPoint-esityksen lataaminen tai avaaminen tuottaa ongelmia, noudata tämän materiaalin ohjeita (katso kohta "Interaktiivisen esityksen videoiden liittämisohteet"). Huomaathan, että tarinan päätteeksi päähenkilö Tim tuo luokkaan ruskean laatikon, jossa on sisällä jotakin. Jos mitään jaettavaa ei ole, tätä diaa on muutettava. Pidä mukana aina myös perusesitys, jotta voit ottaa sen käyttöön, mikäli interaktiivinen esitys ei toimikaan koulun laitteilla.

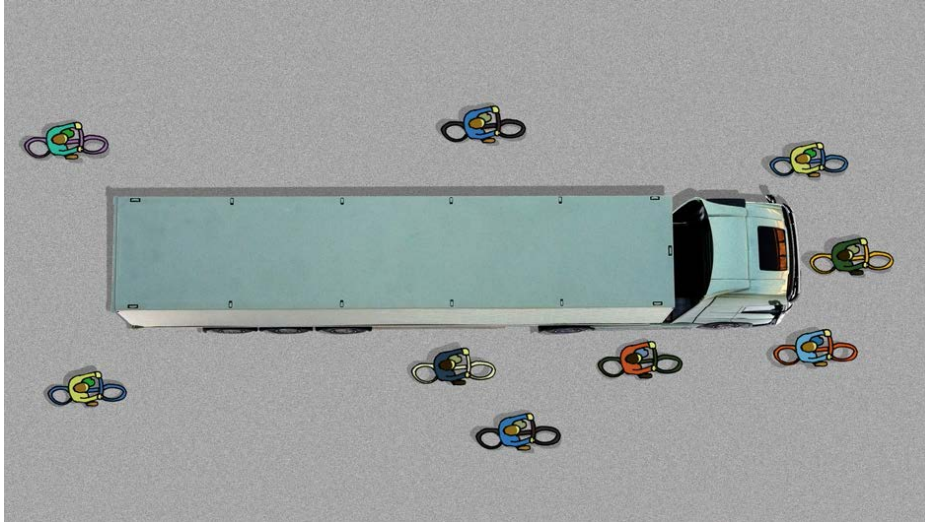
Jaettava tavara Järjestä mahdollisuuksien mukaan liikenneturvallisuuteen liittyvää jaettavaa, esimerkiksi kirjoja, heijastimia, huomioliivejä tai muita liikenneturvallisuutta edistäviä varusteita. Tiedustele Volvon tarjontaa jälleenmyyjältäsi.

Valokuvaus Muistathan ottaa kuvia tilaisuudesta ja jakaa ne Volvon käyttöön, sillä on tärkeää jakaa tietoa turvallisuudesta esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Kuvauksessa on kuitenkin otettava huomioon, että lasten olisi hyvä olla selin tms, koska he eivät saa olla tunnistettavissa kuvista ellei erillistä kuvauslupaa ole vanhemmilta. Se voi olla hankalaa kun lapset mielellään seuraavat kameraa, mutta jälkikäteen voi käsitellä naamoja tunnistamattomiksi tarvittaessa. Kuvia aiemmista tapahtumista löydät Facebookista #pysahdykatsovilkuta -hashtagilla.

HAVAINNOLLISTETTAVIA LIIKENNETILANTEITA

Kuljettajan näkyvyysalue

Lasten on tärkeää ymmärtää, että vaikka he näkevät kuorma-auton, kuljettaja ei välttämättä näe heitä. Sijoiita esimerkiksi Playmobil-hahmot alla olevan kuvan mukaisiin kohtiin tai kerro asiasta lapsille kun kierrätte kuorma-autoa. Esitä lapsille kysymyksiä eri kohdista ja kuljettajan näkyvyydestä. Huomauta, että kuljettajan on nojattava eteenpäin ja käytettävä peilejä nähdäkseen kaikki ihmiset. Kaikkein hankalimmin nähtävissä ovat kuorma-auton edessä olevat kolme ihmistä. Kuljettajan on myös erittäin vaikea huomata ihmistä, joka on ohjaamon vieressä kuorma-auton oikealla puolella. Kaikkein parhaassa turvassa ovat kaksi ihmistä, jotka ovat kauimpana takana.

Käännökset oikealle

Kerro onnettomuudesta, joka on yleinen kuorma-auton ja pyöräilijän välillä: mitä tapahtuu, kun kuorma-auto kääntyy oikealle kuvan esittämällä tavalla eikä kuljettaja huomaa pyöräilijää. Havainnollista kuorma-auton laaja kääntösäde oikealle kääntyessä. Kuorma-auto ei mahdu kääntymään oikealle heti oikean suojakivetyksen kohdalta, vaan se ajaa risteyksessä kappaleen matkaa eteenpäin ennen kääntymistä. Tämä voi aiheuttaa hämmennystä, sillä ulkopuolisen silmään voi näyttää siltä, että kuorma-auto jatkaa suoraan eteenpäin. Kun se äkkiä kääntyy, kuorma-auton vieressä oleva pyöräilijä joutuu vaaratilanteeseen. Suuntavilkku kertoo kuorma-auton aikeista. Siksi suuntavilkku on tärkeä seurata. Jos suuntavilkku on päällä, kuorma-auto on aikeissa kääntyä.

Kuljettaja voi kuitenkin unohtaa suuntavilkun. Kerro siksi lapsille, että heidän on aina pysähdyttävä risteyksessä ja odotettava, että kuorma-auto on mennyt ohi. Monessa tilanteessa laki velvoittaa kuorma-autoa pysähtymään, mutta varovaisuus kannattaa aina – ja pysähtyä pitää heti, kun suuntavilkku kytketään päälle tai kuorma-auto alkaa kääntyä. Lapsen pitäisi jäädä odottamaan perävaunun taakse, jotta hän ei jää kuorma-auton tielle.

Tärkeät sanat: PYSÄHDY, KATSO, VILKUTA

Muistuta lapsia siitä, että suojatie on ainoa oikea ylityspaikka.

Ohjeista heitä näin: PYSÄHDY paikallesi. KATSO tarkkaan ympärillesi. Katso vasemmalle, katso oikealle ja vielä uudelleen vasemmalle. Tietä ei milloinkaan saa lähteä ylittämään, jos ajoneuvo lähestyy. Jos ajoneuvo pysähtyy, hae katsekontaktia kuljettajaan ja VILKUTA hänelle. Odota ennen suojatien ylittämistä, että kuljettaja vilkuttaa takaisin. Näin varmistetaan, että kuljettaja on varmasti huomannut lapsen ja suojatie voidaan ylittää turvallisesti.

Kerro lapsille myös, että isomman ajoneuvon takaa voi lähestyä pienempiä ajoneuvoja, jos tiellä on useita samansuuntaisia kaistoja. Vastaantulevien kaistalla voi myös olla oikealta lähestyviä ajoneuvoja. Huolehdi siitä, että lapset varmasti ymmärtävät tämän tietä ylittäessään ja osaavat pitää silmällä myös muita ajoneuvoja eikä vain sitä, jonka kuljettajalle he ovat vilkuttaneet.

INTERAKTIIVISEN ESITYKSEN VIDEOIDEN LIITTÄMISOHJEET

Jos interaktiivisen esityksen videot eivät toimi oikein, ne on ehkä liitettävä uudelleen.

Noudata seuraavia ohjeita (toimet voivat olla hieman erilaiset PowerPointin eri kokoonpanoissa ja versioissa):

1. Lataa video tai videot erikseen Volvo Trucksin nettisivuilta www.volvotrucks.com (parhaiten löydät sen haulla "Stop, Look, Wave", mikä on kampanjan nimi englanniksi).
2. Tallenna ladattu video / ladatut videot kiintolevylle samaan kansioon esityksen kanssa.
3. Avaa esitys PowerPointissa.
4. Etsi diat, joissa on video. Nämä diat ovat 3, 4, 6, 10, 17, 18, 19 ja 24.
5. Poista "vanha" (huonosti toimiva) video klikkaamalla dian kuvaa ja valitsemalla **Poista**.
6. Ryhdy liittämään videota uudelleen valitsemalla **Lisää**.
7. Klikkaa sitten **Video**-painiketta.
8. Etsi ladattu video tietokoneeltasi ja valitse se (ja sijoita se samaan kansioon esityksen kanssa).
9. Upota video esitykseen valitsemalla **Lisää**.
10. Säädä videoruudun kokoa niin, että se täyttää koko dian.
11. Valitse **Toista** ja varmista, että videon asetukset ovat oikein. Käytä seuraavia asetuksia:
 - Automaattinen toisto
 - Toisto koko näytön tilassa
 - Lisäasetuksia diojen 3, 4, 19 ja 24 videoille: Toisto klikkaukseen / äänen päättymiseen saakka
12. Tallenna esitys.

Testaa esitys, jotta se varmasti toimii oikein. Jos muita videoita on liitettävä uudelleen, noudata samoja ohjeita. Jos vaikeuksia ilmenee, vaikka edelliset toimet on tehty, käytä tarinan yksinkertaista versiota, jossa ei ole animaatioita eikä ääntä. Pidä yksinkertaisempi versio esityksestä mukanas koululla, jotta voit siirtyä siihen tarvittaessa

KIITOS OSALLISTUMISESTASI LIIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMISEEN!